

РЕШЕНИЕ

№ 636

гр. София , 11.06.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 8-МИ ГРАЖДАНСКИ в публично заседание на единадесети май, през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател:	Иванка Ангелова
Членове:	Красимир Машев Златина Рубиева

като разгледа докладваното от Иванка Ангелова Въззивно гражданско дело № 20201000504147 по описа за 2020 година

С Решение № 4772 от 06.08.2020г., постановено по гр.д.№ 3159/ 2019г., I-27 състав на Софийски градски съд, ГО, е осъдил Прокуратурата на Република България на основание чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ да заплати на С. Б. КР. сумата от **20 000 лв.**, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от дата на прекратяване на наказателното производство 19.01. 2017г. до окончателното изплащане на сумата, като е отхвърлен за разлика та над 20 000 лв. до 250 000 лв. Със същото решение са отхвърлени искове те с правно основание чл.2, ал.1,т.3 ЗОДОВ за сумата от в размер **общо на 188 505лв.**, представляваща обезщетение за претърпени имуществени вреди, включваща: **39 000 лв.**, представляваща левовата равностойност на 20 000 евро - заплатено капаро за покупка на имот на „зелено“ , съгласно предварителен договор за покупко-продажба на недвижим имот от 22.11.2010г.; - **120 505 лв.**, представляващи цената, на която е продаден на публична продаден семеен апартамент; **17 000 лв.**, представляващи разходвани семейни спестявания, ползвани за погасване на потребителски кредит; **12 000 лв.** – неизплатено трудово възнаграждение за периода на оставане без работа, но не повече от 6 месеца, съгласно КТ. Ищецът е осъден да заплати д.т. в полза на СГС в размер на 5.00лв., на основание чл.77 от ГПК.

Решението е обжалвано от двете страни – от ищеца в отхвърлената част на иска за обезщетяване на неимуществените вреди и в отхвърлителната част на обезщетението в размер на 12 000 лв., неизплатено трудово въз

награждение за периода на оставане без работа, но не повече от 6 месеца, а от ответника – в уважената част на иска за обезщетение на неимуществени вреди, ведно с присъдената законна лихва, с подробно изложени съображения в обстоятелствената част на жалбите. Всяка страна оспорва жалбата на другата страна.

Софийски апелативен съд, след като обсъди оплакванията в жалбите във връзка с атакувания съдебен акт, намира следното:

Жалбите са допустими – подадени са в срока по чл.259 от ГПК и са срещу подлежащ на въззивно обжалване по силата на чл.258 от ГПК съдебен акт.

Преценявайки основателността на жалбите, съдът взе предвид следното:

Предявените обективно кумулативно съединени иски са с правно основание чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ – претендират се обезщетения за имуществени и неимуществени вреди, причинени в резултат на незаконно обвинение в извършване на престъпление, за което воденото срещу ищеца наказателно производство е прекратено. В частта, с която са отхвърлени претенциите за обезщетяване на имуществени вреди за 39 000 лв., представляваща левовата равностойност на 20 000 евро - заплатено капаро за покупка на имот на „зелено“, съгласно предварителен договор за покупко-продажба на недвижим имот от 22.11.2010г.; - за 120 505 лв., представляващи цената, на която е продаден на публична продажба семеен апартамент и за 17 000 лв., представляващи разходвани семейни спестявания, ползвани за погасяване на потребителски кредит, решението не е обжалвано и е влязло в сила.

За да постанови обжалваното решение, съставът на СГС след подробен анализ на събрания по делото доказателствен материал, е приел, че са налице предпоставките на чл. 2 от ЗОДОВ за ангажиране отговорността на държавата чрез прокуратурата, която е повдигнала и поддържала обвинение срещу ищеца за престъпление от общ характер, производството по което е прекратено поради недоказаност на обвинението. За неоснователно е намерено възражението на ответника по чл.5, ал.2 от ЗОДОВ, тъй като съпричиняване е налице, когато настъпилият вредоносен резултат е в причинно-следствена връзка с поведението на пострадалия, т.е. когато с действията си по време на наказателното преследване недобросъвестно е създавал предпоставки за повдигане и поддържан на незаконно обвинение, но не и когато е упражнил свое процесуално право, гарантиращо му приключване на наказателното производство в разумен срок.

При обосноваване размера на претенцията за неимуществени вреди съдът е съобразил тежестта на обвинението, характера и интензивността на причинените на ищеца морални болки и страдания от воденото наказателно производство, общата продължителност на производството от около 6 години; задържането му за срок от 11 месеца, свързано с търпяни неудобство, притеснения и несигурност е приел, че сумата от 20 000 лв. е справедливото обезщетение за доказаните болки и страдания. За недоказани са приети твърденията, че по време на престоя в ареста е заболял от парадонтоза и че е имал психични проблеми, като и причинно-следствената връзка между действията

на длъжностни лица от прокуратурата с публикации в интернет от носно задържането на ищеца. За да отхвърли иска за обезщетяване на иму ществени вреди в размер на 12 000 лв., неполучено трудово възнаграждение за 6 месеца, съдът е приел за неустановено по несъмнен начин, че прекратя ването на трудовото му правоотношение е свързано с незаконното обвине ние на ищеца.

Решението е правилно досежно изводите за наличие на данни, обосно ваващи отговорността на Държавата в лицето на Прокуратурата на РБ и на основание чл. 272 ГПК препраща към мотивите му в тази част.

По делото категорично са установени елементите на фактическия съ став на чл.2,ал.1,т.3 от ЗОДОВ – в хипотезата на повдигнато срещу лицето обвинение за умишлено престъпление, наказателното производство по кое то е прекратено на основание чл.369, ал.4 НПК/отм./-поради неотстранени съществени нарушения на процесуални правила, което е предпоставка за ан гажиране отговорността на държавата в лицето на Прокуратурата на РБ, коя то е повдигнала обвинението. Настоящият състав изцяло споделя непроти воречивата практика на съдилищата по въпроса за приравняването по прав ни последици, с оглед основанието за ангажиране на отговорност за вреди по ЗОДОВ, прекратяването на наказателното производство от прокурату рата на основание чл.243, т.2 НПК, и от съда в случаите на чл.369, ал.4 НПК/отм./, тъй като основанието за прекратяването е едно и също. В този смисъл е Решение № 291/16.11.2011г. по гр.д. № 109/2011г. на ВКС, III г.о. , с което е даден отговор именно на въпроса дали прекратяването на наказа телното производство на основание чл.369, ал.4 НПК следва да бъде подве дено под хипотезата на недоказаност на обвинението, което да съответства на основанието за търсена на отговорност по ЗОДОВ по чл.2,ал.1,т.3- дея нието не е извършено от лицето.

Неоснователно е оплакването на Прокуратурата на РБ за неправилна квалификация на исквете от първоинстанционния съд по чл.2,ал.1,т.3 от ЗОДОВ, а не по чл.2б ЗОДОВ за ангажиране отговорност за дейност на орга ните на съдебната власт за нарушение на правото на разглеждане и решава не на делото в разумен срок. Не било съобразено, че именно бездействието на прокуратурата е довело до прекратяване на производството на основание чл.369,ал.4 НПК, както и че разпоредбата на чл.2бЗОДОВ била приета след цитираното Решение на ВКС от 2011г. Правната квалификация на иска съ дът извежда въз основа изнесените в исквата молба фактическите осно ва ния и петитум, които в случая изцяло припокриват хипотезата на чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ. Неоснователно е и поддържаното във въззивната жалба възра жение по чл.5 ЗОДОВ за съпричиняване на увреждането поради използване от ищеца на правната възможност на производството по Гл.26 НПК „Уско ряване на наказателното производство“, от което се прави извод, че по него ва воля не се е стигнало до признаване от компетентен орган евентуалната незаконност на обвинението по повдигнатото обвинение, т.е. ищецът е пре пятствал оневиняването си. Упражняването от ищеца на разписани от зако на правни възможности не е и не може да се тълкува като поведение, с което да допринася за собственото си увреждане. А, направеното от ответната про куратура съждение, че по този начин ищецът е препятствал евентуалното си оневиняване, е неотнормимо към защитния способ по чл.5 ЗОДОВ, тъй като освен, че е в сферата на предположенията, ищецът търси обезщетение в хи

потезата на прекратяване на наказателното производство по чл.2,ал.1,т.3 ЗОДОВ, а не за „евентуална“ оправдателна присъда.

По жалбата на страните срещу присъдения от състава на СГС размер на обезщетението за неимуществени вреди, намира следното:

Обезщетението за неимуществени вреди се дължи при наличие на причинна връзка между незаконното обвинение за извършено престъпление и претърпени вреди. Размерът на обезщетението се определя съобразно действително претърпените вреди от ищеца, болки и страдания, преценени с оглед общия критерии за справедливост по чл.52 от ЗЗД /т.11 от ТР №3/2005 на ОСГК/.

Присъденото от състава на СГС обезщетение въззивният съд намира за съответно на доказаните болки и страдания, търпени в следствие на наказателното производство.

Релевантни за определяне на обезщетението са следните обстоятелства: тежест на повдигнатото обвинение, което е за тежко умишлено престъпление по чл. 252, ал. 2, пр.1 и пр.2, вр. ал.1,вр. чл.20,ал.2 вр.ал.1 от НК – за това, че в съучастие като извършител с още три лица, без съответно разрешение са извършвали по занятие банкови и други финансови сделки /предоставяне на парични заеми срещу 20 процента месечна лихва и срещу обещание прехвърляне на собственост на недвижим имот/ както и платежни услуги, за които се изисква такова разрешение, като са причинени значителни вреди и са получени значителни неправомерни доходи, за което е предвидено наказание „лишаване от свобода от 5 до 10 години“; посочената в исканата молба и установена продължителност на наказателното преследване - от 12.04.2011г., когато със Заповед № 2014 е задържан за 24 часа, до 19.01. 2017г., когато е потвърдено постановлението за прекратяване на наказателното производство, или около пет години и десет месеца; взетите мерки за неотклонение и тяхната продължителност – „задържане под стража – общо 11 месеца, начинаей от 12.04.2011г. до 12.03.2012г., изменена в следствие в „домашен арест“ в продължение на 40 дни.

Свидетелката К., съпруга на ищеца, сочи, че задържането му заедно с още хора станало показно в едно от заведенията на квартала. Вечерта с белезници и с трима цивилни полицаи дошли в дома им, направили обиск и отвели съпруга ѝ в 05 РУ на МВР. След това започнал целият тор моз, който се отразил зле на цялото семейство. Няма реална възможност за телефонен контакт с децата си от ареста, които впоследствие разбрали, че баща им е задържан, което ги разстроило за дълго време; престоят в ареста се отразил на съпруга ѝ много зле, липсвали му децата и контакта с тях; поради задържането му, го уволнили от работа; семейството останало само с доходите на свидетелката, която трябвало да се грижи и за двете деца, поради което трябвало да търси помощ от роднини; трудно поемала и финансовите задължения, между които и погасяване на вноски по кредити, което в един

момент ѝ се оказало невъзможно, поради липса на средства. В ареста му се появили психически проблеми; венците започнали да му се възпаляват, получил парадонтоза; пиел лекарства за психиката; от него разбрала за тежките условия в ареста. Нямало промяна към него от близките, които добре го познават, но усетила промяна в хората от квартала.

От показанията на свидетеля В., водещ дело по ЗОДОВ срещу Прокуратурата на РБ, съкалийник на ищеца, с когото са били в ареста през по-голямата част от престоя на ищеца, се установява, че състоянието му било доста изнервено; постоянно пушил – по две-три кутии на ден; бил нестабилен, притеснявал се за семейството си, за финансите и кредитите; че условията в ареста са не човешки – първо били трима човека, след това шест на шестнадесет кв.м.; започнали да му капят зъбите, имал парадонтит, но ни кой не му обръщал внимание; имал изтръпване на крайници, за което ходел на преглед; изпускал си нервите пред него, плачел; най-много се измъчвал, затова че никога не е бил криминално проявен и че го задържат „ей така, без нищо“.

Настоящият състав кредитира свидетелските показания, в частта, с която са преки и непосредствени, като не са в противоречие с останалия събран по делото доказателствен материал.

От представената от затвора медицинска документация се установява, че по повод оплаквания на ищеца – силна болка в кръста и изтръпване на долни крайници /дископатия/ е прегледан от невролог и му е изписано лечение. Няма документация за извършени други медицински прегледи, съответно за назначено лечение. С исковата молба е представена психиатрична консултация, изготвена от психиатър специалист, включен в списъка на вещите лица в СГС, която има характер на частна психиатрична експертиза, поради което не се ползва с доказателствена сила и не подлежи на обсъждане.

С исковата молба са представени извадки от интернет за материали, съдържащи информация за арестите на обвинените в лихварство. Освен че, в никой от материалите не се сочи името на ищеца, последният в исковата молба не се позовава на медийно оповестяване на случая.

При тези данни, като съобрази възрастта на ищеца – на 37 години към момента на образуване на производството; тежестта на повдигнатото обвинение, което е за тежко престъпление от общ характер; общата продължителност на наказателното производство от близо 6 години, което е неразумно дълъг срок за досъдебна фаза, дори предвид факта, че обвинение е повдигнато на четири лица; наложената и изтърпена от ищеца мярка за неотклонение „задържане под стража“, продължила единадесет месеца; претърпени от ищеца тревоги, притеснения и грижи във връзка с обвинението, особено интензивни по време на престоя му в ареста, през който освен тежките

условия на живот, е бил в невъзможност да поема грижите и сериозните семейни и финансови ангажименти, включително и такива към кредитни институции, споделя извода, че сумата от 20 000 лв. е справедливо обезщетение на неимуществените вреди, получени вследствие на незаконното обвинение. За да не уважи жалбата на ищеца, съдът съобрази, че няма надлежни данни за влошаване на здравословното му състояние в следствие на репресиите, като досежно твърдяната парадонтоза липсва медицинска документация, включително и такава за зъбния му статус преди ареста, а досежно дисконтираните оплаквания, освен че няма надлежно установена причинно-следствена връзка с производството, ищецът не се позовава на същите в исквата молба; наказателното преследване се е развило само в досъдебната фаза на наказателния процес и не е внасян обвинителен акт в съда срещу ищеца, като същото е водено срещу няколко лица; обстоятелството, че на петата година, след обстоен анализ на събраните доказателства и приемайки за недоказано по надлежен начин на системност на инкриминираното деяние, като инцидентното сключване на договори по чл.240 ЗЗД не е инкриминирано от закона, с Постановление от 01.04.2016г. прокурор от СГС е прекратил наказателното производство поради недоказаност на извършеното престъпление, при това след изчерпване на всички възможности за попълване на доказателствата. По жалба на пострадалото лице съдът е отменил постановлението за прекратяване, но в указания срок не са извършвани процесуално-следствени действия, обусловило прилагането на чл. 369, ал.4 НПК/отм./, т.е. периодът, през който е търпял притеснения от предприемани срещу него процесуални действия е бил по-кратък. За да не увеличи присъдения от състава на СГС размер, настоящият състав изхожда и от практиката на съдилищата в сходни случаи и от социално-икономическите условия на живот в страната ни към процесния период.

За да не уважи жалбата на Прокуратурата на РБ съдът дава сериозен превес на преживяното и сериозните последиците за психиката на ищеца по повод престоя му в ареста, продължил близо година, през която е бил лишен от възможността да бъде при близките си, да се грижи за децата, да работи, да поддържа морално и финансово жизнения стандарт на семейството си и да изпълнява ангажиментите си по проекти и отпуснат банков кредит, което освен страданията и унижението, че е подсъдим и че е в ареста, му е създавало допълнително притеснения и тормоз. Изнесеното от свидетелите, че е бил сринат и много потиснат доказва по несъмнен начин твърдените болки и страдания по време на престоя му в ареста, които неизбежно имат сериозни последици върху психиката му за по-дълъг период от време. Същият е бил на 37 години, семеен с две малки деца, работещ, с чисто съдебно минало и процесното производство неминуемо му е причинило огромен стрес и срив в живота му.

Поради съвпадане в изводите на двете инстанции, решението досежно уважаването на иска за обезщетяване на неимуществените вреди в размер на

20 000 лв. следва да се потвърди.

По жалбата на ищеца срещу отхвърлителната част на иска за обезщетение на имуществени вреди в размер на 12 000 лв., представляващи несполучено трудово възнаграждение за период от 6 месеца, част от периода, за който е бил задържан, намира следното: По делото не се спори, а и от представените писмени доказателства – Трудов договор от 29.08.2008г., Допълнително споразумение от 01.06.2009г. и експертно заключение, се установява, че към момента на задържането на ищеца към 12.04.2011г., последният е бил в трудово правоотношение с „Рибкомерс“ЕООД, на длъжност „ръково-дител отдел“, с основно трудово възнаграждение, считано от 01.06.2009г., в размер на 2 000 лв. По време на 11-месечния престой в ареста ищецът обективно не е могъл да изпълнява задълженията си по трудовия договор, за което да получава договореното трудово възнаграждение, като по делото няма твърдения, съответно данни за получено на някакво основание обезщетение в тази връзка. При наличието на действащ реален трудов договор към момента на задържането на ищеца, което обективно е пречатвало полагането на труд в изпълнение на сключения с работодателя договор, е обусловило невъзможността да получава договореното трудово възнаграждение, което в случая е сигурен и гарантиран доход. Следователно ищецът е имуществено ошетен под формата на пропуснати ползи, поради непостъпване в патримониума му на надлежно договорен приход под формата на трудово възнаграждение. Последвалото задържането му и по време на престоя му в ареста прекратяване на трудовото правоотношение със Заповед от 16.06.2011г., въззивният състав намира, че е във връзка с обективната невъзможност да изпълнява трудовите си задължения. Вписаното в трудовата му книжка основание за уволнението – чл.325,т.1 КТ, т.е. по взаимно съгласие, и представената по делото Заповед от 14.06.2011г. за прекратяване на трудовото му правоотношение, считано от 16.06.2011г., на основание чл.330, ал.1 КТ, поради неявяване на работа, поради задържане на лицето от органите на реда и уронване престижа и доброто име на предприятието, не отразено в трудовата книжка, са в подкрепа на направения по-горе извод, че договорното отношение е прекъснато именно заради задържането на ищеца в ареста. В КТ не съществува такова основание за уволнение, т.е. независимо как е оформено, според съда това е единствената причина, доколкото не се твърди и установява друга, за прекратяване отношенията между страните по трудовия договор. При това положение и поради несъвпадане в изводите на двете инстанции, решението следва да се отмени в частта, с която е отхвърлен искът за обезщетяване на имуществени вреди в размер на 12 000 лв., представляващи пропуснат приход от шест месечно трудово възнаграждение, като се постанови ново, с което искът бъде уважен.

Съгласно чл.35,т.1 ЗДДФЛ във вр.с чл.13, ал.1,т.13, предл. последно ЗДДФЛ /с аргумент на обратното основание/ обезщетението за причинени имуществени вреди под формата на пропуснати ползи, се включва в облагаемия по този закон доход, поради което и този данък е част от обема на имуществената отговорност за причинените на ищеца вреди – пряка и непосредствена последица от незаконното обвинение, по арг. от чл.4, ал.1 ЗОДОВ. По публичното отношение, което ще възникне между НАП и ищеца за дължимостта на този данък, държавата е присъединен възискател по право, съгласно чл.458 ГПК, ответникът при изплащане на присъденото обезщетение за причинените имуществени вреди под формата на пропуснати пол-

зи по реда на чл.519, ал.2 ГПК-след предявяване на изпълнителния лист на съответния финансов орган на Прокуратурата на РБ, трябва да изплати на НАП, чрез съответния съдебен изпълнител, дължимия данък върху дохода на ищеца, представляващ процесното компесаторно обезщетение. Данъчна та основа по смисъла на чл.25, ал.1 ЗДДФЛ следва да се изчисли след намаляване облагаемата основа със задължителните осигуровки, които са за сметка на физическото лице, по реда на КСО и на ЗЗО. Конкретната сума, която ще бъде заплатена на ищеца, поради обстоятелството, че държавата е при съединен по право възискател, е въпрос на изпълнителното, а не на съдебно то производството.

Във въззивното производство не е правено искане за присъждане на разноски от страна на ищцовата страна. По заявеното такова в хода по същество за присъждане на разноски за първоинстанционното производство, на стоящият състав не дължи произнасяне по следните съображения: В постановеното от състава на СГС решение не са постановени разноски в полза на ищеца с оглед изхода на спора. По делото обаче няма данни за иницирано от страната производство по чл. 248 ГПК пред състава на СГС. В подадената от ищеца въззивна жалба също не се съдържа искане или оплакване в този смисъл, което да се приеме за молба по чл.248 ГПК.

Водим от горното, Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 4772 от 06.08.2020г., постановено по гр.д.№ 3159/ 2019г., I-27 състав на Софийски градски съд, ГО, в частта, с която е отхвърлен предявеният от С. Б. КР. против Прокуратурата на Република България иск с правно основание чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ за заплащане на сумата от 12 000 лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди от неполучено трудово възнаграждение за шест месеца, вместо което постанови:

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България да заплати на С. Б. КР. на основание чл. 2, ал.1, т.3 ЗОДОВ обезщетение за имуществени вреди в размер на **12 000 лв.**, представляващи шест брутни трудови възнаграждения, т.е. без удържани данък и осигуровки, ведно със законната лихва, начинаей от подаване на исковата молба – 08.03.2019г. до окончателното ѝ изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА решението в частта, с която Прокуратурата на Република България е осъдена да заплати на С. Б. КР. обезщетение за неимуществени вреди в размер на 20 000 лв., ведно със законната лихва от дата на прекратяване на наказателното производство 19.01. 2017г. до окончателното изплащане на сумата, както и в частта, с която е отхвърлен за разликата над 20 000 лв. до 250 000 лв.

Решението в частта, с която са отхвърлени исковете с правно основание чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ за сумите от: - 39 000 лв., представляваща левовата равностойност на 20 000 евро - заплатено капаро за покупка на имот на „зе

лено“, съгласно предварителен договор за покупко-продажба на недвижим имот от 22.11.2010г.; - 120 505 лв., представляващи цената, на която е продаден на публична продажба семеен апартамент; - 17 000 лв., представляващи разходвани семейни спестявания, ползвани за погасяване на потребителски кредит, като необжалвано, е влязло в сила.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред ВКС в едномесечен срок от връчване на преписи на страните.

Председател:

Членове : 1.

2.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____